

Her taraf

EDİTÖR: MARKAR ESAYAN
taraf@hertaraf.org

Yayımlanmasını istediğiniz yazılarınızı 750 sözcükten fazla olmamak kaydıyla, word dosyasına kayıtlı ve unvan, mesleki bilgileriniz eklenmiş halde "taraf@hertaraf.org" mail adresine gönderebilirsiniz.

'Türkiye'nin Yakın Tarihi'ni İlber Ortaylı'dan okumak

CEM MURAT SOFUOĞLU

Avukat

sofuoğlu@yaho.com

Ilber Ortaylı'nın "Türkiye'nin Yakın Tarihi" adlı yeni eseri, yayımlanmasından itibaren kısa süre içinde 7 baskı yaparak, 45.000 adete ulaşmıştır. Doğrusu, Ortaylı Hoca'yı bu başarısından ve insanlara tarihi sevdirmesinden dolayı kutlamak gerekir. Gerçekten İlber Ortaylı tarih alanında tanınmış, söylediği ve yazdığı dikkate alınan, önemsenen duayen bir hocadır. Salt bu nitelikleri bile Ortaylı'ya, eserlerinde daha titiz davranmak sorumluluğunu yüklemektedir. Ancak Ortaylı son kitabında, kendisinden beklenen

Konferansı'nı yazarken "Van See" diye yazmış. Doğrusu "Vannsee" olmalıydı, (*Berlin yakınlarında adını Vannsee Gölü'nden alan bir sayfiye yeri-CMS*) ve yazımı bizim dediğimiz gibidir. Bu da Hoca'nın gözünden kaçan küçük bir yazım hatası olmuş.

Ortaylı, 1946 seçimleriyle ilgili esaslı bir hata yapmış. '1950 Türkiye'de Demokrasinin Başlangıcı' adlı makalede Hoca'ya göre, 1946 seçimlerinde TBMM'ye üç parti girmiş: CHP, Demokrat Parti ve Millet Partisi. Halbuki 1946 seçimlerine üç parti katılmış, ama CHP ve DP dışındaki üçüncü parti daha o zaman mevcut bile olmayan Millet Partisi değil, Milli Kalkınma Partisidir ve parlamentoya da milletvekili sokamamıştır. 1946 seçimlerinde parlamentoya CHP ve DP dışında üçüncü bir parti girememiştir. Ortaylı'nın değindiği Millet Partisi ise, 1948 yılında kurulmuş ve 1950'de yapılan seçimlerde, Meclise bir milletvekili sokabilmiştir.

6-7 Eylül olayları ile ilgili olarak "kan dökülüşü değildi" diyen hocamız, bu konuda vahim bir hata yapmakta veya olaylar sırasında yaralanan ya da ölen insanların sayısını önemsememektedir. Olaylar sırasında yaralananların sayısı 300-600 arasında değişmektedir. 60 kadın tecavüze uğramış ve şimdi sıkı durun - Türk basınına göre 11, Helsinki Watch raporuna göre 15 kişi ölmüştür (kaynak 6-7 Eylül Olayları, Dilek Günen, Tarih Vakfı, Ağustos 2000).

Dolayısıyla 1960 yılı 27 Mayıs darbesini tamamıyla zulüm çeken Türkiye perspektifinden görmek ve göstermek ne tarihçiliğe sığıyor ne de Türkiye'yi anlamaya yardımcı oluyor." diyerek, darbeye olan hoşgörüsünü gösterirken, nedense makalesinin hiçbir yerinde tamamen hukuka aykırı olarak yapılan bir yargılama sonucu asılan üç devlet adamından, onlara yıl hapis yatan cumhurbaşkanı ve milletvekillerinden, onlara yapılan zulümden bahsetmiyor. Ortaylı'nın 27 Mayıs Darbesi'ni aklayan bu görüşleri, doğrusu bizi çok şaşırttı.

Ortaylı kitabında 12 Eylül'de, Demirel ve Ecevit'in askeri bir deniz üssü olan "Hamza Köy'de hakikaten misafir edildiklerini" belirtmektedir. Bir askeri darbe sonucunda devrilen, evinden silahlı kişilerce alınıp, iradesi dışında bir askeri üsse götürülüp, dışarıya çıkmalarına izin vermemek misafir edilmekse, 40 küsur yıl ev hapsinde tutulan Nelson Mandela ve geçenlerde yine evinde "misafir edilen" Burmalı bir politikacı için dünya boşuna uğraşmış demek ki. Ortaylı'ya göre, askeri rejimlerin insanları evlerinden alıp, "misafir etmeleri" normal bir davranış.

Darbeleri yargılamakla ilgili olarak da Hoca, "yüzde 92 rey ile 1982 Anayasası'nı kabul eden bir toplumda, bu gayretkeşliğin ciddiye alınması mümkün değildir." demektedir, bir başka yerde de, yüzde 92 oy veren Türk halkının, 27 Mayıs'taki infazını

Ortaylı, 12 Eylül'ün yargılanması için "yüzde 92 rey ile 1982 Anayasası'nı kabul eden bir toplumdaki bu gayretkeşliğin

ciddiye alınması mümkün değildir" diyor

titizliği yeterince göstermemiş olmaması nedeniyle bu eleştiriyi kaleme alma gereğini duyduk.

İlber Ortaylı kitabında, hem Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarını, hem de İstiklal Savaşı'ndan 12 Eylül'e kadar olan dönemi, Önsöz'de belirttiği gibi çok kısa makalelerle incelemiş örneğin '1.Dünya Savaşı'; '2.Dünya Savaşı'nda Türkiye'; 'Türkiye'de Demokrasinin Başlangıcı'; '1960.1971.1980 Askeri Darbeler' vb konular Ortaylı tarafından ortalama üç sayfada değerlendirilmiş. Tartışılması zaman alacak önemli başlıkların, bu kadar kısa değerlendirilmesini doğrusu şaşırtıcı bulmadık değil, ama burada bu konuyu ele almayacağız. Biz burada, daha önce yine Taraf Gazetesi'nin 22 Haziran 2009 tarihinde yayımlanan yazımızda yaptığımız gibi, İlber Ortaylı'nın maddi hatalarına değinmek ve askeri darbelerle ilgili olarak yazdıklarını eleştirmek istiyoruz.

İlber Ortaylı, '23 Nisan 1920 yeni Meclis, Eski Anayasa' başlıklı makalesinde, Ali Kemal'in İzmir'de linç edildiğini söylüyor. Halbuki Ali Kemal, İzmir'de linç edilmiştir. Buradan İlber Ortaylı'nın 22.06.2009 tarihinde yayımlanan yazımızı okumadığını anlıyoruz, çünkü o yazımızda daha önce Milliyet Gazetesi'nde yayımlanan makalesiyle ilgili olarak, bu hatasına işaret etmiştik. Bu arada Ortaylı nedense, Ali Kemal'in Dahiliye Nazırı ("eski"liğini belirtmemiş-CMS) olduğunu söylemiş, ama Maarif Nazırlığı da yaptığını, sanıyoruz önem vermediğinden belirtmemiş.

'İstanbul'un Kurtuluş Günleri' adlı makalesinde Ortaylı, "General d'Esperey teatraliteyi sevse bile..." demektedir. Fransızca bilen Ortaylı'nın "teatralite" diye bir kelimenin ne Fransızca'da, ne de Türkçe'de olmadığını, doğru kullanımın "teatral" olması gerektiğini (keşke "abartılı" deseydi-CMS) bilmesi gerekirdi.

Almanca'yı da çok iyi bilen Ortaylı 'Ermeni Olayları ve Arşivimiz' adlı makalesinde, Nazilerin, 20 Ocak 1942'de Yahudileri toplu olarak imha etmeyi kararlaştırdıkları "Vannsee

Güven, Tarih Vakfı Ağustos 2005. Ölenlerin isimleri bu kitapta belirtilmiştir).

Aynı makalede Ortaylı '1938 Kasım'ının Almanya ve Avusturya'daki Kristal Gecesi' diyerek, 8-9 Kasım 1938'de Nazilerin, Yahudilere ait işyerlerini yağmalamalarına gönderme yapmış (*yerdeki kırılan camların, yangınlardan çıkan ateşte yansımaları nedeniyle Kristal Gecesi denmiştir.-CMS*). Aslında Kasım 1938 tarihinde, Hoca'nın dediği gibi Avusturya diye bir ülke yoktu, çünkü Avusturya 12 Mart 1938'de Hitler tarafından işgal edilerek, ilhak edilmiş (*Anschluss Harekatı-CMS*) ve 10 Nisan 1938 günü yapılan plebisitle, resmen Almanya'ya dahil olmuştu. Avusturya'nın o tarihteki bu yeni statüsü de sanıyoruz Hoca'nın gözünden kaçmış olsa gerek.

Sadece Ortaylı'nın değil, tanınmış bazı eli kalem tutanların da, "galat-ı meşhur, lıgat-ı fasihten evladır" sözünü doğrularcasına, yaptıkları bir yanlış var: "Damokles'in kılıcı" yerine ısrarla "Demokles'in kılıcı" demeleri. Doğrusu Damokles'tir. Ortaylı da nedense yaygın bilinen yanlış tercih edip, "Demokles" demektedir.

Osmanlı tarihi konusunda bir otorite olan İlber Ortaylı'nın, yukarıda belirttiğimiz yanlışları, mutlaka gözünden kaçan ya da dikkatsizliği sonucu ortaya çıkan hatalardır. Kendisinin ne kadar titiz ve tarih konusunda yapılan yanlışlar konusunda hassas olduğunu bildiğimiz için, kitapta gördüğümüz bu ufak hatalara değinmeden geçemedik.

Bu arada Ortaylı, ömrü "topu topu 1,5 sene süren" 27 Mayıs ara rejiminin DP'yi kapatmasını "pek tasvip etmediğini" söylese de, "DP'nin kapatılmasında haklı hukuki yönler bulunduğunu" belirtmektedir. Yassıada'daki hukuk rezaletini tezgahlayan "ara rejiminin" hangi haklı hukuki gerekçelerle bir siyasi partiyi kapattığını doğrusu Ortaylı'dan bir hukukçu olarak öğrenmek isterdim.

Ortaylı devamla "...27 Mayıs hareketini sistematik işkence ve askeri zorbalık diye yorumlayanlar da var. Bu uçta da fazla ileri gidildiği açık. "Bugün en uç noktalarda (uç nokta neresiye-CMS) tezler ileri süren eski solcu-yeni liberal dostların, ilk sol söylemleri hayata geçirmeleri ve örgütlenmeleri o darbenin getirdiği ortamda mümkün olmuştur.

halkının, 27 Mayıs'taki referandumla oranla daha uzlaşmacı ve adam sendeci bir tutum benimsediğini belirtmektedir.

Her şeyden önce kabul oranının yüzde 92 olması bile, bu referandumun antidemokratik olduğunu göstermektedir. Hiç kimse, Nazilerin Nisan 1938'de Avusturya'da organize ettikleri plebisitte yüzde 99 evet çıkmasının; Saddam Hüseyin'in, Enver Hoca'nın Kim İl Sung'un düzenlediği seçim ve halk oylamalarının yüzde 100'e yakın (bazen yüzde 100) kabul oyu ile sonuçlanmasının demokratik olduğunu söylemeye kalkmasın.

12 Eylül'deki referandumda "Hayır" propagandasının yapılması yasak olduğu gibi, oy pusulasının konulacağı zarflar şeffaftı. Ayrıca dönemin Başbakanı Bülent Ulusu,

Ortaylı: 27 Mayıs darbesini tamamıyla zulüm çeken Türkiye perspektifinden göstermek tarihçiliğe sığmaz.

oylamada "Hayır" çıktığı takdirde, bunu halk bizim çekilmemizi istemiyor şeklinde anlayacağız, diyerek tehdit savurmuştu. (1981 yılında Uruguay'da askeri rejimin organize ettiği halkoylamasında çoğunluk "hayır" demişti ve askeri diktatörlük bunu "halk bizim gitmemizi istemiyor diye yorumlamıştı."-CMS) Hocam, bu şartlarda yapılan referandumdan siz hangi sonucu bekliyordunuz?

Hocamız kitabının bir yerinde çok doğru olarak "Avrupa'da hukukçular çok iyi tarih ve hukuk tarihi bilir" demekte. Hocam keşke siz de askeri rejimlere biraz insan hakları hukuku açısından bakabilseydiniz.

Sonuç olarak, kitabında yapmış olduğu bu maddi hatalar ve bize göre, askeri rejimleri kayıran yorumları, okuyanlar tarafından Hoca söylediği için doğru kabul edileceğinden, bu konularda Ortaylı başkalarından beklediği titizliği gösterip, bu türden hatalar yapmamalı ve çok daha dikkatli olmalı diye düşünüyoruz.